

نام وزن عروضی کدام مصراع در مقابل آن غلط آمده است؟ (سراسری ۱۴۰۱ تیرماه)

- (۱) روی تو از دل ببرد منزلت و قدر ناز (مفتعلن مفتعلن فاعلن)
- (۲) جان مرا هست کنی مست چو بر من گذری (مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن)
- (۳) ز داغ حسن دگر لاله زار پیدا کرد (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن)
- (۴) ماندم به چمن شب شد و مهتاب برآمد (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فاعلن)

پاسخ گزینه ۲

وزن این گزینه: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن است.

وزن مصراع زیر با کدام مصراع، یکسان است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۰)

- «گر خون من ز شیشه بریزد به جام او»
- (۱) کار فرو بسته ام هیچ گشایش ندید
  - (۲) هیچ مرغ دلی از حلقه زلف تو نجست
  - (۳) ز شرم عارض او لاله بست بر رخ ماه
  - (۴) آگاهیش ز راحت عشاق خسته نیست

پاسخ گزینه ۴

وزن بیت صورت سوال و گزینه ۴ (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

وزن کدام مصراع در مقابل آن «غلط» آمده است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۰)

- (۱) راز همه کرد افشا ننموده رخ زیبا (مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن)
- (۲) نشستم از سر زلفش ولی به روز سیاهی (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن)
- (۳) امشب ای زلف سیه سخت پریشان شده ای (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)
- (۴) دوش ز دست رقیب ساغر می خورده ای (مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)

پاسخ گزینه ۱

وزن این گزینه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن است.

به ترتیب وزن کدام مصراع‌ها «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فاعل» و کدام مصراع‌ها «مستفعلن مستفعلن مستفعلن فاعل» است؟  
 (کنکور سراسری ۱۴۰۳ اردیبهشت‌ماه)

الف) من بر همان عهدهم که با زلف تو بستم  
 ب) افتاده ز بام خاک درگه شده‌ام  
 ج) هنوز عشق تو امیدبخش جان من است  
 د) من آن صبحم که ناگهان چو آتش در شب افتادم  
 هـ) با تلخ‌کامی صبر کن ای جان شیرین  
 و) گر خون دلی بیهده خوردم، خوردم

۱) «الف ، و» - «ب ، ج»  
 ۲) «الف ، هـ» - «ب ، د»  
 ۳) «ب ، هـ» - «الف ، ج»  
 ۴) «ب ، و» - «الف ، هـ»

پاسخ گزینه ۴

ج) مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فاعلن / هـ) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

کدام بیت را «نمی‌توان» به دو صورت تقسیم‌بندی هجایی کرد؟ (سراسری ۱۴۰۰)

۱) سپهر با همه بی‌مهریش به مهر آمد / هنوز با من بیدل تو بر سر کینی  
 ۲) گنجینه مهر او در سینه نمی‌گنجد / کاشانه بدین تنگی یک باره خراب اولی  
 ۳) ای خواجه برو بنده آن زهره‌جبین باش / در بندگی خاک درش صدرنشین باش  
 ۴) شاخ گلی که آبش از جوی دیده دادم / دورم ز خویشان کرد با صد هزار خواری

پاسخ گزینه ۱

وزن گزینه ۱) مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فاعلن / وزن گزینه ۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

وزن گزینه ۳) مفعول مفاعیلن مفاعیلن فاعلن / وزن گزینه ۴) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

همه ابیات زیر را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی نمود و وزن دوری به‌دست آورد، به‌جز:

(کنکور سراسری ۱۴۰۳ تیرماه)

۱) امروز چرخ را ز مه ما تحیر است / خورشید را ز غیرت رویش تغیر است  
 ۲) در من بدمی من زنده شوم / یک جان چه بود صد جان منی  
 ۳) سوز تو کجا گیرد در خرمن هر خامی / مرغ تو فرو ناید ای دوست بهر بامی  
 ۴) با چرخ گردان تیره هوایی / دارد همیشه قصد جدایی

پاسخ گزینه ۱) وزن این گزینه مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعلن است.

کدام ابیات را به ترتیب، می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد و در هر دو شکل وزن «دوری» می‌شود؟  
(کنکور خارج از کشور ۱۴۰۳ تیرماه)

الف) گذشتم از تو که ای گل چو عمر من گذرانی / چه گویمت که به باغ بهشت گم‌شده مانی  
ب) تا کی چو شمع گریم ای گل در این شب تار / چون صبح نوشخندی تا جان دهم به بویت  
ج) وقت است که بنشینی و گیسو بگشایی / تا با تو بگویم غم شب‌های جدایی  
د) چون کوه نشستم من با تاب و تب پنهان/صد زلزله برخیزد آن‌گاه که برخیزم  
هـ) غم اگر به کوه گویم بگریزد و بریزد/که دگر بدین گرانی نتوان کشید باری

۱) «الف» و «د»      ۲) «ب» و «هـ»      ۳) «ب» و «د»      ۴) «ج» و «هـ»

پاسخ گزینه ۳

الف) (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن / ب) (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن / ج) (نفعول مفاعیل مفاعیلن فعولن /

د) (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن / هـ) (فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

کدام بیت در وزن هم‌سان دولختی به دو شیوه دسته‌بندی هجایی می‌شود؟  
(کنکور سراسری ۱۴۰۳ اردیبهشت‌ماه)

۱) گر ز نظر نهان شوم چون تو به ره گذر کنی / کی ز نظر نهان کنم اشک به ره چکیده را  
۲) چون هیزم نفزم من یاران همه تردامن / در مجمر از آن تنها می‌سوزم و می‌سازم  
۳) او پادشاه کشور حسن است و ما اسیر / و آن زلف پر خم و صف مژگان سپاه اوست  
۴) ای بلبل شیرین‌زبان به گر نبندی آشیان / در گلشنی کش باغبان صد منت از گلچین کشد

پاسخ گزینه ۲

۱) (مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن / ۲) (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن / ۳) (مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن / ۴) (مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

کدام بیت دارای وزن دولختی (دوری) است و می‌توان آن را به دو صورت دسته‌بندی هجایی کرد؟  
(کنکور سراسری ۱۴۰۱ تیرماه)

۱) ای آفتاب روشن و ای سایه‌های / ما را نگاهی از تو تمام است اگر کنی  
۲) دیوانه عشقت را جایی نظر افتاده است / کانجا نتواند رفت اندیشه دانایی  
۳) عادت بخت من نبود آن‌که تو یادم آوری / نقد چنین کم اوفتد خاصه به دست مفلسی  
۴) کشته معشوق را درد نباشد که خلق / زنده به جانند و ما زنده به تأثیر او

پاسخ گزینه ۲

(۱) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن / (۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن / (۳) مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن / (۴) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

در کدام بیت، وزن همسان و ناهمسان «هر دو» یافت می‌شود؟ (کنکور خارج از کشور ۱۴۰۲)

(۱) از پای فتادیم چو آمد غم هجران / در درد بمردیم چو از دست شفا رفت

(۲) خود کرده بود غارت، عشقش حوالی دل / بازم به یک شبیخون بر ملک اندرون زد

(۳) عیب دگران نگویم این بار / کاندلر حق خویشان شنودم

(۴) ساقی بده ز جام جم ارباب شوق را / آن می که در پیاله چو خون سیاهش است

پاسخ گزینه ۱

(۱) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن (مستفعل مستفعل مستفعل مستف) / (۲) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن / (۳) مفعول مفاعیلن فعولن / (۴) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

وزن عروضی سروده زیر کدام است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۱ تیرماه)

«آسمان صاف و شب آرام / بخت خندان و زمان رام»

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فعلاتن فع لن

(۲) فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

(۳) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعل

(۴) فاعلاتن فعلاتن فاعلاتن فعلاتن

پاسخ گزینه ۴ (فاعلاتن فعلاتن فاعلاتن فعلاتن)

وزن مقابل کدام مصراع «درست» است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۲)

(۱) من از سطح سیمانی قرن می‌ترسم (فعولن فعولن فعولن فعْل)

(۲) دورها آوایی است که مرا می‌خواند (فاعلاتن فع لن فعلاتن فع)

(۳) فریادشان تَمَوَّج شَطّ حیات بود (مستفعلن مفاعل مستفعل فعْل)

(۴) گونه شب شسته بود از گریه مهتاب (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فع)

پاسخ گزینه ۴

(۱) فعولن فعولن فعولن فعولن فع / (۲) فاعلاتن فع لن فعلاتن فع لن / (۳) مستفعلن مفاعل مستفعلن مفاعل

وزن عروضی سروده زیر کدام است؟ (کنکور خارج از کشور ۱۴۰۱)

«تو قامت بلند تمنّایی ای درخت / همواره خفته است در آغوش آسمان / بالایی ای درخت»

۱) مستفعلن مفاعیلن / مستفعلن مفاعیلن / مستفعلن فع

۲) مفاعیلن فعلاتن فع / مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن / مفاعیلن فاعلن

۳) مفعولُ مفاعیلن فعولن / مفعولُ مفاعیلن فعولن / مفعولُ فعل

۴) مفعولُ فعلاتُ مفاعیلُ فاعلن / مفعولُ فعلاتُ مفاعیلُ فاعلن / مفعولُ فاعلن

پاسخ گزینه ۴

با توجه به اختیارات شاعری، وزن کدام سروده درست است؟ (خارج ۱۴۰۳ تیرماه)

۱) ما هسته پنهان تماشاایم (مستفعلُ مستفعلُ مفعولن فع)

۲) مرگ در آب و هوای خوش اندیشه نشیمن دارد (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

۳) در باغ و زمان تنها شدیم ای سنگ و نگاه (مستفعلُ فع مستفعلُ فع مستفعلُ فعلن)

۴) دست درویشی شاید نان خشکیده فرو برده در آب (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

پاسخ گزینه ۴

۱) مستفعل مستفعل مفعولن / ۲) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن فع لن / ۳) مستفعل فع مستفعل فع مستفعل فع

وزن عروضی کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۱ دی ماه)

۱) گل من تو راز ما را / به کدام دیو گفتی؟ (فعلاتُ فاعلاتن / فعلاتُ فاعلاتن)

۲) سر برافراشتن و افتادن / دو برادر هستند (فاعلاتن فعلاتن فع لن / فعلاتن فع لن)

۳) در روی من مخند / شیرینی نگاه تو بر من حرام باد (مفعول مفاعیلن / مفعول فاعلاتُ مفاعیلن)

۴) بجنبید میخ / خروشید رعد / درخشید برقی به مانند تیر (فعولن فعل / فعولن فعل / فعولن فعل)

فعولن فعولن فعل

پاسخ گزینه ۳ (مفعول فاعلن / مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

وزن کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟ (کنکور خارج از کشور ۱۴۰۲)

۱) بر دوردست این ره چشمی در انتظار است (مفعولُ فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

۲) موجیم و وصل ما از خود بریدن است (مستفعلن فَعَلْ، مستفعلن فَعَلْ)

۳) شبی به حلقه درگاه دوست دل بندیم (مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن)

۴) از زخم تا ستاره عروجی دوباره بود (مفعولُ فاعلات مفاعِلن فَعَل)

پاسخ گزینه ۴ (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

وزن عروضی کدام مورد با سروده زیر یکسان است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۳ اردیبهشت ماه)

«به روی شاخه بادام سیب می‌بینی / به روی بوته بابونه لاله‌های کبود»

۱) فیروزه‌های منتشرِ سردِ سرمدی / آب است و آب و آبی بی‌ابر

۲) در ظلمت هنگامه ایامِ سراغی / ز اندیشه عشاق و ز آفاقِ ستردید

۳) در هجوم تشنگی در سوز خورشید تموز / پای در زنجیر خاک تفته می‌نالد گون

۴) بلور شسته هر واژه آن‌چنان آلود / که از رسالت گل خاروخس رواج گرفت

پاسخ گزینه ۴

۱) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن / ۲) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن / ۴) مفاعِلن فعلات مفاعِلن فعِلن

وزن عروضی کدام مورد، با بخش مشخص‌شده سروده زیر یکسان است؟ (تیرماه ۱۴۰۳)

«تنها نشسته‌ام، زیر حریق خفته‌ای از روبه‌روی خویش»

۱) آیا رهی دیگر به غیر بردباری هست؟

۲) در جوی زمان در خواب تماشای تو می‌رویم

۳) اینک منم گسسته ز خورشید و نور و عشق

۴) شب‌های باران تو از تردید و از اندوه لبریز است

پاسخ گزینه ۳ (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)



وزن عروضی کدام سروده با ترانه زیر یکسان است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۲)

«ای سنگفرش راه که شب‌های بی‌سحر / تک‌بوسه‌های پای مرا نوش کرده‌ای»

۱) بشنوم بانگ خروسان را ز بام کلبه دهقان / می‌گریزم از تو تا در دامن صحرا

۲) دیگر این داس خموشی‌تان زنگار گرفت / به عبث هرچه درو کردید آواز مرا

۳) امشب به پارسایی خود دل نهاده‌ام / ای آفتاب وسوسه در من غروب کن

۴) بر آن شاخ بلند ای نغمه‌ساز باغ بی‌برگی / پیمان تا بشنود از شور آواز

پاسخ گزینه ۳ (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

تمرین: ابیاتی که بر وزن: «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» هستند را تشخیص دهید

نام تو می‌رفت و عارفان بشنیدند / هر دو به رقص آمدند سامع و قایل

ای گه کین درخش تو خنجر نوربخش تو / گشته به کام رخس تو هفت زمین دو مرحله

من دگرم یا دگر شده‌است جهانم / هست جهانم همان و من نه همانم

مُرد مرادی نه همانا که مُرد / مرگ چنان خواجه نه کاری‌ست خُرد

آنکه ز شرم لطف او، آتش ناب آب شد / گمشده نعل مرکبش، افسر آفتاب شد

ما در خلوت به روی خلق بیستیم / از همه بازآمیدیم و با تو نشستیم

دیر بماندم در این سرای کهن من / تا کهنم کرد صحبت دی و بهمن

قامت چون سرو روانش نگر / آخته، آن موی میانش نگر

باز نمود دولتش راه صواب خلق را / هر که بگشت از آن نسق، بر ره ناصواب شد

**تمرین: ابیاتی که بر وزن: « مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن » هستند را تشخیص دهید**

ز بامداد سعادت سه بوسه داد مرا / که بامداد عنایت خجسته باد مرا  
چرا ز روی لطافت بدین غریب نسازی / که بس غریب نباشد ز تو غریب‌نوازی  
زیای تا سرمن گر تمام دیده شود / بحسن دوست گمارم چه خوش بود بخدا  
منم که یک رگ جانم هزار بازوی خون راند / از آنکه دست حوادث زده است بر دل ریشم  
نه در وصال تو بختم به کام دل برساند / نه در فراق تو چرخم ز خویشتن برهاند  
مرا تو راحت جانی، معاینه، نه خبر / که را معاینه آید خبر چه سود کند؟  
جهان همیشه چنین است، گرد گردان است / همیشه تا بود، آیین گرد، گردان بود  
مرا چو عمر جوانی فریب دادی رفتی / تو همچو عمر جوانی، برو نه اهل وفایی  
ز هجر آن لب نوشین که بود همدم جانم / دلم برید و ز چشمم بریده می نشود دم

**تمرین: ابیاتی که بر وزن: « مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن » هستند را تشخیص دهید**

دریای عشق را به حقیقت کنار نیست / ور هست پیش اهل حقیقت کنار اوست  
هرگز نکند سوی من خسته نگاهی / آرنگ نخواهد که شود شاد دل من  
بر تو رسیده بهر دل تنگ چاره‌ای / از حال من ضعیف بیندیش چاره‌ای  
چگونه چرخ نگردد بگرد بام و درش / که آفتاب و مه از نور او کنند سخا  
تا کی کنی عذاب و کنی ریش را خضاب؟ / تا کی فضول گوئی و آری حدیث غاب؟  
ای بر همه میران جهان یافته شاهی / می خور، که بد اندیش چنان شد که تو خواهی  
هیئات کام من که برآید در این طلب / این بس که نام من برود بر زبان دوست  
زیرش عطارد، آن که نخوانیش جز دبیر / یک نام او عطارد و یک نام اوست تیر  
دل تنگ مدار، ای ملک، از کار خدایی / آرام و طرب رامده از طبع جدایی  
آهو به دشت اگر بخورد قطره‌ای ازو / غرنده شیر گردد و ندیشد از پلنگ



**تمرین: ابیاتی که بر وزن: « فعلاتن مفاعِلن فعِلن » هستند را تشخیص دهید**

چرخِ گردان نهاده دارد گوش / تا ملک مر ورا چه فرماید  
از خراسان آن خورِ طاووس وُش / سوی خاور می خرامد شاد و خوُش  
زُحل از هیبتش نمی داند / که فلک را چگونه پیماید  
چند گردی گردم ای خیمهٔ بلند؟ / چند تازی روز و شب همچون نوند؟  
هرکسی را هوسی در سر و من / هوسم این که نباشد هوسم  
چون مرا دیدی تو او را دیده‌ای / چون ورا دیدی تو دیدی مرا  
کوی و جوی از تو کوثر و فردوس / دل و جامه ز تو سیاه و سپید  
نعمتش پیوسته و عمرش دراز / دولتش پاینده و بختش جوان  
دل و دامن تنور کرد و غدیر / سرو و لاله کناغ کرد و وزیر

**تمرین: ابیاتی که بر وزن: « مفعول مفاعِلن فَعولن » هستند را تشخیص دهید**

گل بی رخ یار خوش نباشد / بی باده بهار خوش نباشد  
کین سفله جهان به گرد آن گردد / کو روی ز روی او بگرداند  
نرگس ز نشاط ماه فروردین / بر دست نهاد ساغر زرین  
تا به خاک اندرت نگرداند / خاک و خاک از تو بر ندارد کار  
از هر طرفی که گوش کردم / آوازِ سؤالِ حیرت آمد  
ای باد نسیم یار داری / ز آن نفحه ی مشکبار داری  
زنهار! مکن درازدستی / با طره ی او چه کار داری؟  
وان را که همی ازو بخندیدی / فردا ز تو بی گمان بخنداند  
ای گل! تو کجا و روی زیباش / او مشک و تو بار خار داری  
خوارزم شه آمد از لب جیحون / زی درگه تو به حشمت و تمکین  
ای افسر کوه و چرخ را جوشن / خود تیره به روی و فعل تو روشن

تمرین: ابیاتی که بر وزن: « مفعول مفاعِلن مفاعیلن » هستند را تشخیص دهید

ای روح شکار دلبری گشتی / کاو زنده کند ابد شکاری را  
بگرفت به چنگ چنگ و بنشست / بنواخت به شست چنگ را شست  
درد عشقی کشیده‌ام که مپُرس / زهرِ هجری کشیده‌ام که مپُرس  
دل با دل دوست در حنین باشد / گویای خموش همچنین باشد  
ای روح مقیم مرغزاری تو / کان جا دل و عقل دانه چین باشد  
چون خود نکنی چنانکه گوئی / پند تو بود دروغ و ترفند  
هردم که مرا گرفته خاموش / پیچیده به عافیت چو فرغند  
من با تو حدیث بی‌زبان گویم / وز جمله حاضران نهان گویم  
بینم بلا ز نرگس بیماری / دارم فغان ز غنچه خاموشی

تمرین: ابیاتی که بر وزن: « مفعول فاعلات مفاعیلن » هستند را تشخیص دهید

من با تو حدیث بی‌زبان گویم / وز جمله حاضران نهان گویم  
بینم بلا ز نرگس بیماری / دارم فغان ز غنچه خاموشی  
در پاشِ فتاده‌ام به زاری / آیا بُود آن که دست گیرد؟  
بینی گر آن دو برگ شقایق را / دانی بالای خاطر عاشق را  
ای مطرب دل برای یاری را / در پرده زیر گوی زاری را  
نندیشم از کسی که به نادانی / با من رسن ز کینه کشان دارد  
بر وعده مرا شکیب فرمایی / تا کی کنم ای صنم شکیبایی

پاسخ:

مفعول فاعلات مفاعیلن: سه / مفعول مفاعِلن مفاعیلن: چهار

مفعول مفاعِلن فعولن: پنج / فعلاتن مفاعِلن فعِلن: چهار

مفعول فاعلات مفاعیل فعِلن: شش / مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فعِلن: چهار

مفتعلن فاعلات مفتعلن فع: چهار